

AFET TIBBİ VE AFET YÖNETİMİ

Editörler

Prof. Dr. Abdülkadir GÜNDÜZ

Doç. Dr. İsmail TAYFUR

Dr. Öğr. Üyesi Galip USTA

Hipokrat
Yayıncılık

© 2024 AFET TIBBI VE AFET YÖNETİMİ

ISBN: 978-625-6429-97-0

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Editörler

Prof. Dr. Abdülkadir GÜNDÜZ

Doç. Dr. İsmail TAYFUR

Dr. Öğr. Üyesi Galip USTA

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Ankara Özgür Matbaacılık Basım Yayın Dağ. San. Tic. A.Ş.

1250 Cadde No: 25 Ostim OSB Yenimahalle / Ankara

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad. No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Tarih boyunca medeniyetler, doğa veya insan kaynaklı afetlere maruz kalmış ve bu durum toplumlari derinden etkilemiştir. Bu tür olaylar, afet tıbbi ve afet yönetiminin teorik ve pratik boyutlarının önemini ortaya çıkarmıştır. Afetlerde can ve mal kayıplarının en aza indirilmesinde, afet öncesi risk azaltma stratejilerinin ve afet sonrası kriz yönetim ilkelerinin etkin bir şekilde uygulanması kritik rol oynamaktadır. Afet yönetiminin başarısında hem bireysel hem de toplumsal düzeyde etkili ve sürdürülebilir çözümler üretilmesi, afet tıbbi ve afet yönetimi alanındaki bilgi birikiminin artırılması ve uzmanlık alanlarının derinleştirilmesi büyük önem taşımaktadır. 2023 yılında meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler başta olmak üzere yaşadığımız birçok afet, afet tıbbi ve afet yönetimi disiplinlerinin birlikte ele alınması gerektiğini açıkça göstermiştir. Bu noktadan hareketle, bu eserde afet yönetimi ve afet tıbbinin temel ilkeleri kapsamlı bir şekilde ele alınmış olup bu alanlardaki bilgi ve uygulama standartlarına önemli bir katkı sağlaması hedeflenmiştir. “Afet Tıbbi ve Afet Yönetimi” başlıklı eser, afetlerle ilgili bilgi edinmek isteyen bireyler ile bu alanda profesyonel olarak faaliyet gösteren uzmanlar için değerli bir başucu kaynağı olarak tasarlanmıştır. Kitabın, afet tıbbi ve afet yönetimi alanında eğitim ve bilimsel araştırmalara katkı sağlayarak akademik camia açısından önemli bir kaynak olmasını arzu ediyoruz. Kitabın tüm okurlarına ve bilim camiasına hayırlı olmasını diliyoruz.

Saygılarımızla...

Editörler Hakkında

v

Prof. Dr. Abdülkadir GÜNDÜZ

Sayın Gündüz, Sakarya'nın Akyazı ilçesinde doğmuş, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 1996 yılında tıp doktoru olarak mezun olmuştur. Belirli bir süre Pratisyen Hekim olarak görev yaptıktan ve askerlik hizmetini tamamladıktan sonra, 2000 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Tıp Anabilim Dalı'nda uzmanlık eğitimine başlamış ve 2004 yılında bu eğitimini tamamlamıştır. Uzmanlık eğitimi sonrasında 18 ay süreyle aynı bölümde öğretim görevlisi olarak görev yapmıştır. 2006 yılında Acil Tıp Anabilim Dalı'nda yardımcı doçent olarak akademik unvanını yükseltmiş, Nisan 2010'da doçent, Nisan 2015'te ise Acil Tıp Profesörü olarak atanmıştır. Halen Karadeniz Teknik Üniversitesi Farabi Hastanesi Başhekim Yardımcılığı görevini yürütmekte ve aynı zamanda Afet Tıbbı Doktora Programı Anabilim Dalı Başkanlığı görevini sürdürmektedir. Sayın Gündüz'ün çok sayıda kitap projesi, bildirisi ile ulusal ve uluslararası dergilerde yayımlanmış 100'den fazla makalesi bulunmaktadır.

Doç. Dr. İsmail TAYFUR

İstanbul'da doğan Doç. Dr. İsmail TAYFUR, 1999 yılında Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Meslek hayatına 2000 yılında Kırklareli Lüleburgaz Devlet Hastanesi Acil Servisi'nde Pratisyen Hekim olarak başlayan Dr. TAYFUR, 2007-2011 yılları arasında İstanbul Haydarpaşa Numune Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde Acil Tıp alanında uzmanlık eğitimini başarıyla tamamladı. Uzmanlık sonrası, İstanbul Kartal Yavuz Selim Devlet Hastanesi Acil Servisinde Acil Servis Sorumlu Uzman Hekimi (2011-2013) görev yaptı. 2013-2015 yılları arasında Yard. Doç. Dr. Olarak Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Dahili Tıp Bilimleri Bölümü Acil Tıp Anabilim Dalı Kurucu Başkanı olarak görev yaptı. 2015-2019 yılları arasında Sağlık Bilimleri Üniversitesi Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Tıp Kliniği'nde Dr. Öğretim üyesi olarak görev yapan Dr. TAYFUR, Mayıs 2020'de Doçent Doktor ünvanını aldı. Halen Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sancaktepe Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Tıp Kliniği'nde İdari ve Eğitim Sorumlusu olarak görevini sürdürmektedir. Doç. Dr. TAYFUR'un Acil Tıp alanında önde gelen ulusal ve uluslararası dergilerde yayımlanmış çok sayıda bilimsel makalesi, projesi ve 100'ün üzerinde akademik bildirisi bulunmaktadır.

Dr. Öğr. Üyesi Galip USTA

Sayın Usta, Giresun'un Görele ilçesinde doğmuş ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Programı'ndan mezun olmuştur. Yüksek lisans ve doktora eğitimini Gümüşhane Üniversitesi Afet Yönetimi Anabilim Dalında tamamlamış olup, aynı üniversitede Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi alanında da tezsiz yüksek lisans yapmıştır. 2007 yılında Çanakkale 112 Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu'nda Acil Tıp Teknisyeni olarak göreve başlamış, 2011 yılında Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne geçiş yapmıştır. Aynı yıl kurum değiştirerek Tekirdağ İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü'nde göreve başlamış, ardından Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Taşköprü Sağlık Meslek Lisesi'ne Acil Sağlık Hizmetleri Öğretmeni olarak atanmıştır. 2015-2019 yılları arasında Artvin Çoruh Üniversitesi Artvin Meslek Yüksekokulu ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda Öğretim Görevlisi olarak görev yapmıştır. 2019 yılında Trabzon Üniversitesi Tonya Meslek Yüksekokulu'nda göreve başlamış ve hâlen aynı üniversitede Dr. Öğr. Üyesi olarak görevine devam etmektedir. Ayrıca, Karadeniz Teknik Üniversitesi Afet Tıbbı Anabilim Dalı'nda ikinci doktora eğitimine devam etmektedir. Sayın Usta'nın çok sayıda kitap projesi, bildirisi ile ulusal ve uluslararası dergilerde yayımlanmış makaleleri bulunmaktadır.

Katkıda Bulunanlar

vii

Editörler

Abdülkadir GÜNDÜZ, Prof. Dr.

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp AD.
Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afet Tıbbı AD. Başkanı

İsmail TAYFUR, Doç. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul Sancaktepe Şehit Prof. Dr. İlhan Varank
Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi, Acil Tıp AD.

Galip USTA, Dr. Öğr. Üyesi

Trabzon Üniversitesi, Tonya Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü

Yazarlar

Abdul Samet ŞAHİN, Dr. Öğr. Üyesi

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp AD.

Abdülkadir GÜNDÜZ, Prof. Dr.

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp AD.

Adem KÖKSAL, Dr. Öğr. Üyesi

Ordu Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp AD.

Ahmet CEYLAN, Uzm. Dr.

Kayseri Devlet Hastanesi, Acil Tıp Uzmanı

Ayşe Şükran KARAGÖZ

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afet Tıbbı AD.

Ayşegül SARIOĞLU KEMER, Dr. Öğr. Üyesi

Trabzon Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü

Bahadır KARACA, Uzm. Dr.

Sancaktepe Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Tıp Kliniği

Bilge Kağan SEKTİOĞLU, Uzm. Dr.

Sancaktepe Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi, Acil Tıp Kliniği

Buket KAYTAZ ALKAŞ, Araş. Gör. Dr.

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göğüs Cerrahisi AD.

Burak ÇELİK, Doç. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Fatih Sultan Mehmet Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi
Acil Tıp AD.

Burcu BAYRAMOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sancaktepe Şehit Prof. Dr. İlhan Varank
Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi, Acil Tıp Kliniği

Celal TEKİNBAŞ, Prof. Dr.

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Göğüs Cerrahisi AD.

Cüneyt ÇALIŞKAN, Dr. Öğr. Üyesi

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi
Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü
Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afet Tıbbı AD.

Demet SAĞLAM AYKUT, Doç. Dr.

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri, Psikiyatri AD.

Demet TURAN, Öğr. Gör.

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü

Elif IŞIK DEMİRARSLAN, Dr. Öğr. Üyesi

Artvin Çoruh Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü

Elif Yaren KILIÇ, Arş. Gör. Dr.

Ordu Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp AD.

Esra BEKİRCAN, Öğr. Gör. Dr.

T Trabzon Üniversitesi, Tonya Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü

Esra TÜRE, Doç. Dr.

Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD.
Çocuk Acil Bilim Dalı

Esra ÜÇÜNCÜ, Arş. Gör. Dr.

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp AD.

Ezgi ATALAY, Öğr. Gör. Dr.

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Mehmet Tanrıkulu Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü

Fatma GÜNDÜZ, Öğr. Gör. Dr.

Sinop Üniversitesi, Boyabat Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü

Galip USTA, Dr. Öğr. Üyesi

Trabzon Üniversitesi, Tonya Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü

Gül ÇAKIR ÖZMEN, Arş. Gör. Dr.

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Gürdal YILMAZ, Prof. Dr.

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD.

Hacer YAŞAR TEKE, Doç. Dr.

Ordu Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Adli Tıp AD.

Hanife Nur KARAKOÇ PARLAYAN, Dr. Öğr. Üyesi

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD.

İbrahim ÇALTEKİN, Doç. Dr.

Ordu Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp AD.

İremgül GÜNGÖR, Uzm. Dr.

Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Tıp Kliniği

İsmail ATAŞ, Uzm. Dr.

Rize Devlet Hastanesi, Acil Kliniği

İsmail TAYFUR, Doç. Dr.

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sancaktepe Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi, Acil Tıp AD.

Kaan Başar CANDAS, Arş. Gör. Dr.

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp AD.

Kemal TORPUŞ, Öğr. Gör.

Artvin Çoruh Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü

Kerem KINIK, Dr. Öğr. Üyesi

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi

Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afet Tıbbı AD.

Melih İMAMOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp AD.

Merve KARA ARSLAN, Uzm. Dr.

Giresun Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Tıp Kliniği

Mücahit GÜNAYDIN, Doç. Dr.

Giresun Üniversitesi, Tıp Fakültesi Acil Tıp AD.

Onur KARAKAYALI, Doç. Dr.

Sakarya Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp AD.

Osman TÜRK

Samsun İl Sağlık Müdürlüğü Acil Sağlık Hizmetleri Başkanlığı

Özlem BÜLBÜL, Arş. Gör. Dr.

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp AD.

Perihan ŞİMŞEK, Dr. Öğr. Üyesi

Trabzon Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü

Selim ALTINARIK

İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü Acil Sağlık Hizmetleri Başkanlığı

Sevda DEMİRÖZ YILDIRIM, Dr. Öğr. Üyesi

Amasya Üniversitesi, Sabuncuoğlu Şerefeddin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü

Sevil TURHAN, Dr. Öğr. Üyesi

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Dahili Tıp Bilimleri Bölümü, Halk Sağlığı AD.

Sinan PASLI, Doç. Dr.

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp AD.

Şakir Hakan AKSU, Uzm. Dr.

İzmir Şehir Hastanesi, Acil Tıp Kliniği

Vildan ÖZER, Dr. Öğr. Üyesi

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp AD.

Yunus KARACA, Doç. Dr.

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp AD.

Yusuf GÜNER, Öğr. Gör. Dr.

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gediz Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü

İçindekiler

xiii

Bölüm 1

Afet Yönetimine Giriş 1

FATMA GÜNDÜZ • EZGİ ATALAY

Özet.....	1
Giriş.....	1
Kavramsal Çerçeve.....	2
Afetlerin Sınıflandırılması.....	7
Bütünleşik Afet Yönetimi.....	8
Türkiye’de Afet Yönetiminde Örgütsel Yapı ve Mevzuat.....	13
Yerel Yönetimlerde Afet Yönetimi.....	15
Kalkınma Planlarında Afet Yaklaşımı.....	18
Sonuç ve Öneriler.....	22

Bölüm 2

Türkiye’nin Afetselliği.....27

YUSUF GÜNER

Özet.....	27
Giriş.....	27
Kavramsal Çerçeve.....	28
Yakın Tarihteki (2020-2022) Afetler.....	28
Türkiye’nin Afetselliği.....	30
Türkiye’nin Afetselliğine İlişkin Tespit Edilen Sorunlar ve Öneriler.....	42
Sonuç ve Öneriler.....	43

Bölüm 3

Afet Yönetiminde Uluslararası Uygulamalar.....45

BAHADIR KARACA

Özet.....	45
Giriş.....	46
Kavramsal Çerçeve.....	46
Sonuç ve Öneriler.....	60

Bölüm 4**Afet Yönetiminde Ulusal Uygulamalar63****BURAK ÇELİK**

Özet.....	63
Giriş.....	63
Kavramsal Çerçeve.....	64
Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP).....	67
Türkiye Afet Risk Azaltma Planı (TARAP).....	74
Bütünleşik İkaz Alarm Sistemi Projesi (İKAS).....	74
Hastane Afet ve Acil Durum Planı (HAP).....	75
Sonuç ve Öneriler.....	75

Bölüm 5**Afetlerde Sivil Toplum Kuruluşlarının Organizasyonu.....77****YUNUS KARACA**

Özet.....	77
Giriş.....	77
Sivil Toplum Kuruluşlarına Genel Bakış.....	78
Sivil Toplum Kuruluşlarının Türkiye Tarihindeki Yeri.....	79
Afetlerde Sivil Toplum Kuruluşların Rolü.....	80
Sonuç ve Öneriler.....	88

Bölüm 6**Afetlerde Uluslararası Yardımların Yönetimi****OSMAN TÜRK**

Özet.....	91
Giriş.....	91
Kavramsal Çerçeve.....	92
Afetlerde Uluslararası Yardımların Yönetiminde Karşılaşılan Zorluklar/ Problemler.....	104
Afetlerde Uluslararası Yardımların Yönetiminde Karşılaşılan Zorluklara/ Problemlere Yönelik Geliştirilen Politikalar ve Öneriler.....	105
Sonuç ve Öneriler.....	106

Bölüm 7**Afet ve Acil Durum Çalışanlarında İş Sağlığı ve Güvenliği.....109****ELİF IŞIK DEMİRARSLAN**

Özet.....	109
Giriş.....	109
Kavramsal Çerçeve.....	111
Afet Çalışanlarının İSG Risklerinin Sınıflandırılması.....	114
Sonuç ve Öneriler.....	122

Bölüm 8**Afetlerde Olay Yeri Yönetimi.....125****PERİHAN ŞİMŞEK**

Özet.....	125
Giriş.....	126
Afet Yönetiminde Müdahale Aşaması.....	126
Afetlerde Olay Yeri Yönetimi.....	126
Sonuç ve Öneriler.....	139

Bölüm 9**Afet Triyajı.....143****BURCU BAYRAMOĞLU**

Özet.....	143
Giriş.....	143
Kavramsal Çerçeve.....	144
Afet Triyajında Karşılaşılan Zorluklar.....	147
Afet Triyajında Karşılaşılan Zorluklar İçin Alınan Önlemler ve Uygulanılan Politikalar.....	153
Sonuç ve Öneriler.....	154

Bölüm 10**Afetlerde Acil Sağlık Hizmetlerinin Organizasyonu157****BİLGE KAĞAN SEKTİOĞLU**

Özet.....	157
Giriş.....	157
Afet ve Acil Durum Yönetimi Nedir?.....	158
Afetlerde Acil Sağlık Hizmetlerinin Rolü Nedir?.....	158
Afetlerde Acil Sağlık Hizmetlerinin Organizasyonu ve Müdahale Prensipleri.....	159
Sonuç ve Öneriler.....	165

Bölüm 11**Afetlerde Sahra Hastanelerinin Organizasyonu167****SELİM ALTINARIK • İSMAİL TAYFUR**

Özet.....	167
Giriş.....	167
Kavramsal Çerçeve.....	167
Sonuç ve Öneriler.....	182

Bölüm 12**Afetlerde Deniz Hastanelerinin Organizasyonu185****MÜCAHİT GÜNAYDIN**

Özet.....	185
Giriş.....	185
Kavramsal Çerçeve.....	185
Afetlerde Hastane Gemilerin Organizasyonunda Yaşanan Zorluklar.....	188
Afetlerde Hastane Gemilerin Organizasyonunda Sahada Geliştirilen Politikalar.....	189
Sonuç ve Öneriler.....	192

Bölüm 13**Afetlerde Hasta Transport Hizmetleri.....195****DEMET TURAN**

Özet.....	195
Giriş.....	195
Hasta Transport Organizasyonu.....	196
Transport Sistemleri.....	199
Sonuç ve Öneriler.....	208

Bölüm 14**Afetlerde Beslenme Hizmetinin Yönetimi211****ELİF YAREN KILIÇ • İBRAHİM ÇALTEKİN**

Özet.....	211
Giriş.....	211
Erken Dönem Beslenme Hizmeti.....	212
Uzun Dönem Beslenme Hizmeti.....	213
Afetlerde Beslenme Hizmetlerinin Sürdürülmesi İçin Gerekli Olan Bileşenler.....	214
Afetlerde Bulaşıcı Hastalıklar.....	214
Sonuç ve Öneriler.....	215

Bölüm 15**Afetlerde Hijyen ve Su Sanitasyonu/ Temiz Su Temini.....217****SEVİL TURHAN**

Özet.....	217
Giriş.....	217
Kavramsal Çerçeve.....	220
Afetlerde Hijyen, Su Sanitasyonu ve Temiz Su Temini Konusunda Karşılaşılan Sorunlar.....	225
Afetlerde Hijyen, Su Sanitasyonu ve Temiz Su Temini Konusunda Geliştirilen Politikalar.....	227
Sonuç ve Öneriler.....	228

Bölüm 16**Afetlerde Salgın Hastalıkların Yönetimi231****HANİFE NUR KARAKOÇ PARLAYAN • GÜRDAL YILMAZ**

Özet.....	231
Giriş.....	231
Afetlerde Meydana Gelen Bulaşıcı Hastalıklar ve Bulaşma Yolları.....	232
Afetlerde Enfeksiyon Kontrol Önlemleri.....	234
Afetlerde Profilaksi ve Aşılama.....	235
Sonuç ve Öneriler.....	235

Bölüm 17**Afetlerde Savunmasız Grupların Yönetimi237****AYŞE ŞÜKRAN KARAGÖZ • ABDÜLKADİR GÜNDÜZ**

Özet.....	237
Giriş.....	237
Afetlerde Savunmasız Grupların Yönetiminde Sahada Karşılaşılan Sorunlar.....	238
Afetlerde Savunmasız Grupların Yönetimine Yönelik Sahada Geliştirilen Politika ve Öneriler ...	243
Sonuç ve Öneriler.....	245

Bölüm 18**Afetlerde Defin İşlemleri ve Organizasyonu249****HACER YAŞAR TEKE**

Özet.....	249
Giriş.....	249
Kavramsal Çerçeve.....	250
Sahada Karşılaşılan Sorunlar.....	252
Geliştirilen Politikalar.....	254
Sonuç ve Öneriler.....	255

Bölüm 19**Afetlerde Tahliye Yönetimi259****MERVE KARA ARSLAN**

Özet.....	259
Giriş.....	259
Kavramsal Çerçeve.....	260
Afetlerde Tahliye Yönetimi ve Uygulama Örnekleri.....	262
Sonuç ve Öneriler.....	264

Bölüm 20**Afetlerde Psikososyal Destek Hizmetleri.....265****DEMET SAĞLAM AYKUT**

Özet.....	265
Giriş.....	265
Afetler Sonrası Görülen Dönemsel Tepkiler.....	266
Afet Sonrası Ruhsal Hastalıklar ile İlgili Risk Faktörleri.....	267
Afetlerden Sonra Görülen Ruhsal Travma ve İlişkili Bozukluklar.....	268
Travma Sonrası Travmayla İlişkili Olası Ruhsal Sorunlar.....	269
Afet Sonrası Çocuk ve Ergenlik Dönemlerinde Görülen Psikolojik Etkiler.....	272
Psikososyal Müdahaleler ve Temel İlkeler.....	274
Psikososyal Müdahale Araçları/ Yöntemleri.....	277
Sonuç ve Öneriler.....	282

Bölüm 21**Afetlerde Sosyal Medya- Medyanın Yönetimi285****GÜL ÇAKIR ÖZMEN**

Özet.....	285
Giriş.....	285
Kavramsal Çerçeve.....	286
Afetlerde Sosyal Medya Kullanımının Olumsuz Tarafları.....	288
Afetlerde Sosyal Medyanın Kullanımına Yönelik Geliştirilen Politikalar ve Öneriler.....	289
Sonuç ve Öneriler.....	290

Bölüm 22**Afetlerde Kritik Tesislerin Yönetimi.....293****AHMET CEYLAN**

Özet.....	293
Giriş.....	293
Afetlerde Kritik Tesisler.....	294
Afetlerde Kurumsal Organizasyon Yapısı.....	295
Afetlerde İletişim Faaliyetleri.....	296
Afetlerde Güvenlik Hizmetleri.....	297
Afetlerde Ulaşım Hizmetleri.....	299
Afetlerde Sağlık Hizmetleri.....	300
Sonuç ve Öneriler.....	301

Bölüm 23**Afetlerde Sığınak Yönetimi.....305****ADEM KÖKSAL**

Özet.....	305
Giriş.....	305
Kavramsal Çerçeve.....	306
Sığınakta Önceden Alınması Gereken Önlemler.....	307
Sonuç ve Öneriler.....	308

Bölüm 24**Afetlerde Finansal Yönetim311****İSMAİL ATAŞ**

Özet.....	311
Giriş.....	311
Kavramsal Çerçeve.....	312
Afetlerin Ekonomik Etkileri.....	315
Afetlerin Finansal Yönetiminde Kullanılan Kaynaklar.....	318
Türkiye’de Afet Yönetiminde Kullanılan Kaynaklar.....	320
Sonuç ve Öneriler.....	321

Bölüm 25**Afetlerde Lojistik Hizmetleri.....325****ONUR KARAKAYALI**

Özet.....	325
Giriş.....	325
Kavramsal Çerçeve.....	327
Sonuç ve Öneriler.....	332

Bölüm 26**Afetlerde Haberleşme Hizmetleri335****ABDUL SAMET ŞAHİN • MELİH İMAMOĞLU**

Özet.....	335
Giriş.....	335
Haberleşme Kavramları.....	336
Afet ve Acil Durumda Haberleşme Çeşitleri ve Sistemleri.....	338
Afetlerde Haberleşme Hizmetleri Açısından Sahada Karşılaşılan Sorunlar.....	341
Afetlerde Haberleşme Hizmetleri Açısından Geliştirilen Politikalar.....	342
Sonuç ve Öneriler.....	343

Bölüm 27**Afetlerle İlgili Yasal Düzenlemeler347****AYŞEGÜL SARIOĞLU KEMER**

Özet.....	347
Giriş.....	347
Afetlerle İlgili Yasal Düzenlemeler.....	348
Sonuç ve Öneriler	365

Bölüm 28**Afet Yönetiminde Kültürel Farklılıklar.....367****GÜL ÇAKIR ÖZMEN**

Özet.....	367
Giriş.....	367
Kavramsal Çerçeve.....	368
Kültür ve Afet Riskinin Azaltılması	372
Sonuç ve Öneriler	373

Bölüm 29**Afetlerin Etik Boyutu.....377****İREMGÜL GÜNGÖR**

Özet.....	377
Giriş.....	378
Kavramsal Çerçeve.....	379
Afetlerde Etikle İlgili Sahada Karşılaşılan Sorunlar	380
Afet Yönetiminde Etik Değerlerin Korunması İçin Sahada Geliştirilen Politikalar	388
Sonuç ve Öneriler	391

Bölüm 30**Afetlerde Epidemiyolojik Araştırmalar.....395****CÜNEYT ÇALIŞKAN • KEREM KINIK**

Özet.....	395
Giriş.....	395
Afetlerde Epidemiyolojinin Rolü	397
Temel Epidemiyolojik ve Afet Sağlığı Göstergelerinin Kesişim Hatları	401
Sonuç ve Öneriler	404

Bölüm 31**Afetlerde Eğitim-Öğretim Faaliyetlerinin Sürdürülmesi ve Yönetimi.....407****ESRA BEKİRCAN • KEMAL TORPUŞ**

Özet.....	407
Giriş.....	407
Kavramsal Çerçeve.....	408
Afetlerin Eğitim Sürecine Olan Etkileri.....	410
Afet Sonrasında Eğitimin Devamlılığına Yönelik Geliştirilen Politikalar ve Öneriler.....	411
Sonuç ve Öneriler.....	414

Bölüm 32**Afet Yönetiminde Halk Eğitimi ve Toplum Bilinci419****SEVDA DEMİRÖZ YILDIRIM**

Özet.....	419
Giriş.....	419
Kavramsal Çerçeve.....	420
Dünyada Afet Riski Azaltma Çalışmaları ve Afet Eğitimi.....	423
Afet Risk Azaltma Çerçevesinde Gerçekleştirilen Eğitim ve Bilinçlendirme Çalışmaları.....	425
Sonuç ve Öneriler.....	431

Bölüm 33**Afet Eğitiminde Simülasyon Uygulamaları ve Değerlendirmeleri.....435****KAAN BAŞAR CANDAŞ • SİNAN PASLI**

Özet.....	435
Giriş.....	435
Kavramsal Çerçeve.....	436
Sonuç ve Öneriler.....	439

Bölüm 34**Sekonder/ İkincil Afetlerin Yönetimi441****ŞAKİR HAKAN AKSU**

Özet.....	441
Giriş.....	441
Kavramsal Çerçeve.....	442
Sekonder Afet Türleri.....	443
Sonuç ve Öneriler.....	447

Bölüm 35**Afetlerde Kimyasal Biyolojik Radyolojik Nükleer (KBRN) Yönetimi451****VILDAN ÖZER • ÖZLEM BÜLBÜL • ESRA ÜÇÜNCÜ**

Özet.....	451
Giriş.....	451
Kimyasal Ajanlar	452
Biyolojik Ajanlar	454
Radyasyon ve Nükleer Ajanlar	455
KBRN Olaylarının Yönetimi.....	457
Afetlerde KBRN Yönetimi Konusunda Sahada Karşılaşılan Sorunlar	461
Afetlerde KBRN Yönetimi Konusunda Sahada Geliştirilen Politikalar ve Öneriler	463
Sonuç ve Öneriler	465

Bölüm 36**Afetler ve Kültürel Miras469****EZGİ ATALAY • GALİP USTA • KEMAL TORPUŞ**

Özet.....	469
Giriş.....	469
Afetlerin Kültürel Miras Varlıkları Üzerine Etkisi.....	470
Afetlerin Kültürel Miras Varlıkları Üzerindeki Etkilerine Yönelik Örnekler	471
Kültürel Miras Alanlarının Korunmasına Yönelik Oluşturulan Politikalar/ Uygulamalar	473
Sonuç ve Öneriler	476

Bölüm 37**Afetlerde Göğüs Cerrahisine Yaklaşım481****CELAL TEKİNBAŞ • BUKET KAYTAZ ALKAŞ**

Özet.....	481
Giriş.....	481
Kavramsal Çerçeve	482
Kaburga Kırıkları (Kosta Fraktürleri).....	483
Yelken Göğüs	484
Sternum Fraktürü.....	484
Travmatik Pnömotoraks	485
Travmatik Hemotoraks	487
Trakeobronşial Yaralanmalar	488
Akciğer Yaralanmaları	488
Özofagus Yaralanmaları.....	489
Diyafram Yaralanmaları	489
Sonuç ve Öneriler	491

Bölüm 38**Afetlerde Çocuk Hastalara Yaklaşım495****ESRA TÜRE**

Özet.....	495
Giriş.....	495
Kavramsal Çerçeve.....	496
Çocukların Yetişkinlerden Farklılıkları	497
Acil Serviste Pediatrik Hazırlık.....	498
Triyaj	500
Çoklu Travmalı Çocuk Hastaya Yaklaşım.....	503
Ezilme Sendromu (Crush Syndrome).....	506
Sonuç ve Öneriler	507

